

Άγιος Ευγένιος ο Αιτωλός: Ένας άγνωστος διδάσκαλος του γένους

/ [Βίοι Αγίων](#)

Η Αγία μας Ορθόδοξος Εκκλησία εορτάζει σήμερα, τα Προεόρτια της Μεταμορφώσεως του Σωτήρα μας Ιησού Χριστού και τιμά τη μνήμη του Ιερομάρτυρος Φαβίου (Φαβιανού) επισκόπου Ρώμης, της αγίας Νόννας, μητέρας του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, και του Οσίου Ευγενίου του Αιτωλού (†1682).

Κάθε εποχή και κάθε γωνιά της πατρώας ελληνικής γης έχει αναδείξει σπουδαίες προσωπικότητες, που αγωνίστηκαν σε δύσκολους χρόνους για την πνευματική αναγέννηση του λαού.

Με τον τρόπο αυτό στερεώθηκε η χριστιανική πίστη, διατηρήθηκε η ελληνική γλώσσα και συνεχίστηκε η παράδοση του βυζαντινού πολιτισμού. Το έργο αυτό

ήταν ιδιαζόντως επίπονο κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας. Η περιοχή της Αιτωλίας είχε το προνόμιο να είναι γενέτειρα σπουδαίων ανδρών, που διακρίθηκαν για την καλοκαγαθία, τον ένθεο ζήλο και την προσφορά στο γένος.

Από την Αιτωλία κατάγονται τρεις διδάσκαλοι του γένους που έδρασαν κατά τον 17ο και 18ο αιώνα. Πρόκειται για τον Ευγένιο Γιαννούλη, τον Κοσμά Αιτωλό και τον αδελφό του Χρύσανθο. Οι δύο πρώτοι έχουν ενταχθεί στο αγιολόγιο της Εκκλησίας, ενώ αναμένεται η ένταξη του Χρύσανθου. Ο Ευγένιος και ο Κοσμάς γεννήθηκαν στο Μέγα Δένδρο, ενώ ο Χρύσανθος στον Ταξιάρχη, χωριά που ανήκουν στον σημερινό δήμο Θέρμου. Κατά την τουρκοκρατία, μπορεί η περιοχή αυτή να έφτασε σε έσχατο όριο απαιδευσίας, αλλά ταυτόχρονα γέννησε σοφούς και φιλογενείς άνδρες.

Ο Ευγένιος Αιτωλός, ο οποίος είναι άγνωστος στο ευρύ κοινό, γεννήθηκε στα τέλη του 16ου αιώνα και αναπαύθηκε εν ειρήνη το 1682 στην «ανήλιο Γούβα» των Αγράφων, ξημερώματα της εορτής της θείας Μεταμορφώσεως. Το 1982 το οικουμενικό πατριαρχείο, ύστερα από εισηγήσεις εγκρίτων κληρικών και λαϊκών αλλά και τεκμηριωμένη πρόταση του μητροπολίτου Καρπενησίου και της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, ανακήρυξε άγιο τον Ευγένιο Αιτωλό και όρισε η μνήμη του να τιμάται στις 5 Αυγούστου.

Ο βιογράφος του, ιερομόναχος Αναστάσιος Γόρδιος, διέσωσε πολλές πληροφορίες για τον οσιακό βίο και τη δράση του αγίου Ευγενίου. Καταρχήν ασκήθηκε στην ιερά μονή Βλοχού Τριχωνίδος κοντά στον ιερομόναχο Αρσένιο, από τον οποίο έμαθε τα πρώτα γράμματα, καλλιγραφία και μουσική. Στην ιερά μονή Τατάρνης Ευρυτανίας χειροτονήθηκε διάκονος, ενώ στην ιερά μονή Ξηροποτάμου Αγίου Όρους κοντά στον επίσκοπο Χαραλάμπη εντρύφησε βαθύτερα στην πνευματική ζωή και διδάχθηκε ανώτερα ελληνικά και τα «ποιητών έπη».

Περνώντας από την Αλεξάνδρεια, προκειμένου να μεταβεί για προσκύνημα στο Σινά, γνωρίστηκε με τον πατριάρχη Κύριλλο Λούκαρη, ο οποίος βλέποντας την ευσέβειά του τον χειροτόνησε πρεσβύτερο. Η πρώτη λειτουργία του Ευγενίου ως πρεσβυτέρου έγινε στον ναό της Παναγίας στην κορυφή του όρους Σινά. Υπήρξε μαθητής του Θεοφίλου Κορυδαλλέως και του Μελετίου του Συρίγου και δίδαξε ο ίδιος στην Άρτα, στο Αιτωλικό, στο Μεσολόγγι, στο Καρπενήσι και αλλού.

Τιμούσε ιδιαίτερα την Παναγία και τους αγίους και συνέθεσε ασματικούς κανόνες για τον Άγιο Διονύσιο τον εν Ολύμπω. Δείγμα της ποιητικής σοφίας ο παρακάτω θεομητορικός ύμνος: «Η κόσμου κοσμήσασα την ακοσμίαν ως τέξασα του κόσμου κοσμήτορα κόσμησον δέομαι, θεοκόσμητε, την άκοσμον ψυχήν μου ευκόσμοις κοσμούσαν σε ύμνοις, πανύμνητε».

Υπερασπιζόμενος την ελευθερία του ανθρώπου έναντι των δεισιδαιμονιών της εποχής γράφει: «Ότι οι δαίμονες προβάλλουσι μόνον και κολακεύουσι και κεντούσιν τον άνθρωπον εις το κακόν και δείχνουσι το πικρόν γλυκύ και το φαρμάκι γλυκύτερον του μέλιτος, αλλά την θέλησιν του ανθρώπου και το αυτεξούσιον δεν το δυναστεύουσι μήτε δύνονται· την θέλησιν και το αυτεξούσιον του ανθρώπου μήτε ο δημιουργός των όλων Θεός δεν το εξουσιάζει, αλλ' όλα τα λογικά τα άφηκεν αυτεξούσια». Αλλού αναφερόμενος στο ευμετάβολο της γνώμης των ανθρώπων σημειώνει: «Τα των ανθρώπων και απλώς τα υπό την σελήνην πάντων των ποταμίων ρευμάτων ευμεταβολώτερα -καθ' Ηράκλειτον- πεφύκασι και των παλιρροιών ασθενέστερα». Και μόνη η παράθεση των κειμένων αυτών φανερώνει τη σοφία του ανδρός και την επικαιρότητα των θεόπνευστων λόγων του σε μια κοινωνία ακοσμίας, διαστροφής, παραλογισμού, ιδιότυπης δεισιδαιμονίας και έλλειψης του μέτρου.

Πηγή: Εφημ. «Μακεδονία», 4-8-2013